

Súd: Najvyšší súd SR  
Spisová značka: 6Sžk/4/2020  
Identifikačné číslo spisu: 5017200411  
Dátum vydania rozhodnutia: 19.05.2021  
Meno a priezvisko: JUDr. Monika Valašiková  
Funkcia: sudca  
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:5017200411.1

## ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Moniky Valašikovej PhD. a členov senátu JUDr. Jozefa Milučkého a JUDr. Eriky Čanádyovej, v právnej veci žalobcu: žalobcu: S. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom S. XXX/X, XXX XX O.L., právne zastúpeného Mgr. Rastislavom Otrubom, advokátom, so sídlom Kvačalova 1227/55, 010 04 Žilina, proti žalovanému: Centrum právnej pomoci, kancelária Žilina, so sídlom Národná 34, 010 01 Žilina, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. KaZA/12029/2017 zo dňa 10.10.2017, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline sp. zn. 31S/136/2017 zo dňa 20. novembra 2019, takto

### rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 31S/136/2017 zo dňa 20.11.2019 m e n í tak, že rozhodnutie žalovaného č.: KaZA/12029/2017 zo dňa 10.10.2017 z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

Sťažovateľ m á n á r o k na úplnú náhradu trov konania na krajskom súde.

### Odôvodnenie

#### I.

Konanie pred prvostupňovým správnym súdom

1. Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Žiline (ďalej aj „krajský súd“ alebo „správny súd“) podľa ust. § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správneho súdneho poriadku (ďalej aj „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania a následne zrušenia rozhodnutia žalovaného č. KaZA/12029/2017 zo dňa 10.10.2017.

2. V odôvodnení rozsudku uviedol, že za stavu, že pre účely posudzovania výšky príjmu žiadateľa o poskytnutie právnej pomoci bola rozhodujúca výška jeho čistého započítateľného príjmu spolu s príjmom spoločne posudzovanej osoby - jeho manželky, t. j. suma 2 804,19 EUR mesačne a nie jeho výdavkov, správne mu súde nezostáva nič iné, ako konštatovať, že právny záver žalovaného je v súlade so zákonom.

3. Za stavu, že pre účely posudzovania výšky príjmu žiadateľa o poskytnutie právnej pomoci bola rozhodujúca výška jeho čistého započítateľného príjmu spolu s príjmom spoločne posudzovanej osoby - jeho manželky, t. j. suma 2.804,19 EUR mesačne a nie jeho výdavkov, správne mu súdu nezostalo nič iné, ako konštatovať, že právny záver žalovaného je v súlade so zákonom.

4. Štát žiadnym spôsobom negatívne nezasahuje do práva na súdnu a inú právnu ochranu. Práve naopak, preberá na seba pozitívny záväzok vo vzťahu k občanom v núdzi, a to v rozsahu, ktorý je prijateľný z hľadiska dlhodobej udržateľnosti, keďže by bolo neúnosné poskytovať právnu pomoc tohto druhu v absolútne všetkých prípadoch, t. j. bez stanovenia hranice odkázanosti a bez stanovenia rozsahu oblastí, v ktorých sa právna pomoc poskytuje (t. j. systému „každému a vo všetkom“). Pozitívny záväzok štátu, ktorý tento na seba dobrovoľne preberá, sa však vzťahuje na zabezpečenie uplatnenia práva na súde, prostredníctvom priznania nároku na poskytnutie právnej pomoci v obmedzených prípadoch.

5. Poskytovanie právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi podľa zákona č. 327/2005 Z. z. je možné výlučne len fyzickým osobám, ktoré splnia kumulatívne zákonné podmienky pre priznanie nároku. Pokiaľ žalovaný vyhodnotil žalobcu ako osobu, ktorú pre účely zákona č. 327/2005 Z. z. nemožno považovať za osobu v materiálnej núdzi, tak tento záver žalovaného je správny. Povinnosťou žalovaného však bolo v konaní vyhodnocovať status žalobcu v intenciách komplexnej právnej úpravy zákony č. 327/2005 Z. z., teda vyhodnotiť status žalobcu nielen v rozsahu ustanovenia § 6b ods. 2 citovaného zákona, ale aj v intenciách ustanovenia § 5b ods. 6 tohto zákona (zákon č. 327/2005 Z. z.). Z obsahu rozhodnutia žalovaného, ako aj pripojeného administratívneho spisu takýto postup žalovaného nevyplýva. Podľa § 5b ods. 6 zákona č. 327/2005 Z. z., ak ide o vec hodnú osobitnej ochrany a potreby zabezpečenia prístupu k spravodlivosti, môže riaditeľ po predchádzajúcom stanovisku Rady rozhodnúť o úhrade peňažných prostriedkov na účely poskytnutia právnej pomoci, ktoré nespĺňajú podmienky na poskytnutie právnej pomoci podľa tohto zákona z prostriedkov centra. Zabezpečenie prístupu k súdu priamo vyplýva z článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (právo na súdnu a inú právnu ochranu) a z článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (právo na spravodlivé súdne konanie). Prístup súdu je vždy individuálnou záležitosťou a nemôže byť limitovaný normatívnymi podmienkami zákonnej právnej úpravy (§ 6 - 8 zákona č. 327/2005 Z. z.). To znamená, že prístup k súdu nemôže byť ponímaný kogentne, iba za podmienok a v rozsahu stanovenom zákonom. Zákon nemôže obsiahnuť všetky modely právne relevantných vzťahov. Zákonodarca preto normatívne upravil generálnu klauzulu zabezpečujúcu súlad s Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd v § 5b ods. 6 zákona č. 327/2005 Z. z. V osobitných situáciách je nevyhnutné postupovať aj priamou aplikáciou Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a žalovaný nemôže argumentovať, že ako štátny orgán môže konať iba v rozsahu a spôsobom ako stanoví zákon (článok 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky).

6. V tejto súvislosti správny súd poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. II.ÚS 163/2010-70 z 18. apríla 2012 a č. k. IV.ÚS 118/2010-94 z 12. apríla 2012 a iné, z ktorých právne významným záverom bolo, že dbať nad materiálным zabezpečením prístupu k súdu musia súdy bez ohľadu na to či to ustanovuje zákon, alebo prameň práva. Obrana správnych orgánov i súdov s poukazom, že pri rozhodovaní mohli konať iba v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon nebola akceptovaná ako súladná s článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a s článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Povinnosťou žalovaného ako správneho orgánu bolo postupovať v súlade so zákonom č. 327/2005 Z. z. a vyhodnocovať status žalobcu aj v intenciách ustanovenia § 5b ods. 6 zákona č. 327/2005 Z. z. a v súlade s touto právnou úpravou rozhodnúť ešte pred vydaním rozhodnutia žalovaného. Keďže žalovaný takto nepostupoval, v jeho konaní sa vyskytla vada, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia, pričom pre posúdenie veci nie je relevantné, či sa žalobcu postupu a rozhodovania podľa § 5b ods. 6 zákona č. 327/2005 Z. z. domáhal, keď v súlade s článkom 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článkom 6 ods. 1 Dohovoru bolo povinnosťou žalovaného žiadosť žalobcu vyhodnotiť aj v

intenciách uvedenej právnej úpravy. Predmetné závery konštatuje Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný vo svojom rozhodnutí sp. zn. 8Sžo/4/2018 zo dňa 25.10.2018.

7. S vyššie uvedeným právnym záverom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako kasačného súdu správny súd nesúhlasil.

8. Pokiaľ kasačný súd uviedol, že zákonodarca zákonom č. 327/2005 Z. z. v ustanovení § 5b ods. 6 splnil povinnosť transpozície smernice Rady č. 2003/8/ES zo dňa 27.01.2003 na zlepšenie prístupu k spravodlivosti pri cezhraničných sporoch ustanovením minimálnych spoločných pravidiel týkajúcich sa právnej pomoci pri takýchto sporoch, a teda harmonizácie s právom Európskeho spoločenstva a Európskej únie, správny súd uvádza, že tomuto záveru mal zákonodarca podriaďovať aj slovné znenie ustanovenia § 5b ods. 6, § 6 ods. 1, § 6b ods. 1 a § 6b ods. 2 citovaného zákona. Zákonodarca však v citovaných ustanoveniach použil slová: „..., ak ide o vec hodnú osobitnej ochrany a potreby zabezpečenia prístupu k spravodlivosti, môže riadiť...“, „... fyzická osoba má právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti...“, „... ak je to primerané okolnostiam žiadanej právnej pomoci, môže centrum...“, resp. „..., centrum môže poskytnúť právnu pomoc s finančnou účasťou oprávnenej osoby, ak je to primerané okolnostiam žiadanej právnej pomoci.“ Zákonodarca teda zveril právo poskytnúť právnu pomoc žiadateľovi centru, ktorému zároveň udelil oprávnenie rozhodnúť o tom, či právnu pomoc poskytne alebo nie (slovo „môže“), a to v prípade, ak je to primerané okolnostiam žiadanej právnej pomoci, resp. ak ide o vec hodnú osobitnej ochrany a potreby zabezpečenia prístupu k spravodlivosti.

V konkrétne prejednávanom prípade však žalobca podnikal ako fyzická osoba, pričom 31.01.2012 ukončil podnikateľskú činnosť. V súčasnej dobe však opäť podniká. Prevažná väčšina dlhov žalobcu vzniká ako dôsledok jeho podnikateľskej činnosti. Dôsledky podnikateľského úsilia však nemožno prenášať formou úľav, resp. poskytnutia právnej pomoci na štát, takto by totiž boli neúspešní (nesolventní, zadlžení) podnikatelia zvyhodňovaní voči podnikateľom úspešným. Rovnako je potrebné poukázať na to, že v prípade žalobcu ide o dlhy vzniknuté nedodržaním daňovej disciplíny a na takéto dlhy súd pri posudzovaní majetkových pomerov neprihliada. Žalobca netvrdí a ani nepreukazuje, že je neschopný zo závažných zdravotných, rodinných alebo iných dôvodov, sám si svojou činnosťou zadovážiť prostriedky na dôstojné živobytie, ani svoje životné postavenie ako ťaživé nevníma, má kde bývať, je zamestnaný a jeho výdavky sú vyššie ako jeho príjmy. Z účelu poskytovanej ochrany vyplýva, že táto vychádza z princípu pomoci slabším, ktorí nie vlastným pričínením a z vlastnej vôle sa dostali do nepriaznivej majetkovej a sociálnej situácie. To nie je prípad žalobcu. Žalobcovi nehrozí existenčná finančná ujma ani z titulu vymáhania daňových nedoplatkov podľa rozhodnutí Finančného riaditeľstva Slovenskej republiky, ktoré sú predmetom súdneho prieskumu v súdnych konaniach, pretože okrem konaní sp. zn. 21S/56/2015 (vymáhanie sumy 5 601,21 EUR) a 21S/58/2015 (vymáhanie sumy 6 032,66 EUR) bola vo všetkých ostatných súdnych konaniach správnych žalobách žalobcu proti Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky tunajším krajským súdom odložená vykonateľnosť žalovaným napadnutých správnych rozhodnutí.

9. Úlohou správneho súdu pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadováži dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonom a inými právnymi predpismi, a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda, či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi, ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúcemu vydaniu napadnutého rozhodnutia. Pri rozhodnutí, ktoré správny orgán vydal na základe zákonom povolenej voľnej úvahy (správne uváženie), preskúmava súd iba, či také rozhodnutie nevybočilo z medzí a hľadísk ustanovených zákonom. Súd neposudzuje účelnosť a hodnotu správneho rozhodnutia. Účelom zákonodarcu právnou úpravou v zákone č. 327/2005 Z. z. bolo vytvoriť systém poskytovania právnej pomoci a zabezpečiť jej poskytovanie v rozsahu ustanovenom týmto zákonom fyzickým osobám, ktoré v dôsledku svojej materiálnej núdze nemôžu využívať právne služby na riadne uplatnenie a ochranu svojich práv, ako aj prispieť k predchádzaniu vzniku právnych sporov (§ 1 zákona č. 327/2005 Z. z.). Žalovaný v

predmetnej veci posudzoval otázku materiálnej núdze žalobcu ako žiadateľa na základe jeho žiadosti o poskytnutie bezplatnej právnej pomoci a priložených dokladov deklarujúcich jeho sociálny a majetkový stav z hľadiska splnenia všetkých zákonných podmienok, čím postupoval v súlade s citovaným zákonným ustanovením. Vzhľadom k tomu, že z dokladov predložených žiadateľom vyplynulo, že započítateľný príjem žalobcu ako žiadateľa a jeho manželky presahuje výške 1,4-násobku životného minima pre dve plnoleté fyzické osoby a tiež 1,6-násobok životného minima pre dve plnoleté fyzické osoby v mesiaci podania žiadosti a v šiestich predchádzajúcich mesiacoch, dospel k správneému záveru, že žalobcu nie je možné považovať za osobu v materiálnej núdzi majúcej právo na poskytnutie právnej pomoci v zmysle zákona č. 327/2005 Z. z. Žalovaný ako príslušný správny orgán za účelom rozhodnutia o nároku fyzickej osoby na poskytnutie právnej pomoci musí skúmať splnenie všetkých zákonných podmienok ustanovených v právnej norme § 6 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z., a teda musí sa zaoberať aj otázkou sociálneho a materiálneho stavu žiadateľa, ako jednej zo zákonných podmienok na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, pretože bez splnenia tejto podmienky nemožno žiadaný nárok na poskytnutie právnej pomoci priznať, hoci žiadateľ ďalšie dve podmienky splnil. Za stavu, že pre účely posudzovania výšky príjmu žiadateľa o poskytnutie právnej pomoci bola rozhodujúca výška jeho čistého započítateľného príjmu spolu s príjmom spoločne posudzovanej osoby - jeho manželky, a nie jeho výdavkov, správneému súdu nezostáva nič iné ako konštatovať, že právny záver správneho orgánu je v súlade so zákonom. Zákonodarcia v citovanom zákone upravuje predmet a rozsah právnej pomoci, ako aj podmienky jej priznania vo vzťahu k žiadateľom a pôsobnosť a úlohy orgánu verejnej správy pri rozhodovaní o žiadosti na poskytnutie právnej pomoci. Materiálnu núdzu ustanovuje ako jednu z podmienok práva na poskytnutie právnej pomoci tak, že hranicu materiálnej núdze ustanovuje na úrovni 1,6-násobku sumy životného minima ustanoveného osobitnými predpismi a jej ďalšiu podmienku, že žiadateľ si využívanie právnych služieb nemôže zabezpečiť svojím majetkom. Záverom dáva správny súd do pozornosti skutočnosti, že vo všetkých správnych žalobách proti Finančnému riaditeľstvu Slovenskej republiky je žalobca zastúpený advokátom Mgr. Rastislavom Otrubom.

10. Z uvedených dôvodov správny súd dospel k záveru, že správna žaloba žalobcu nie je dôvodná, preto žalobu ako nedôvodnú zamietol podľa § 190 SSP. Zároveň konštatuje, že vydaním napadnutého rozhodnutia zo strany žalovaného správneho orgánu, ktorým z dôvodu nespĺnenia zákonných podmienok nebol žalobcovi ako žiadateľovi priznaný nárok na právnu pomoc v zmysle zákona č. 327/2005 Z. z. právo žalobcu domáhať sa ochrany svojich práv pred príslušným súdom ostalo zachované.

V prejednávanej veci súd v súlade s § 137 ods. 4 SSP rozhodol bez pojednávania, nakoľko nezistil, že by týmto postupom bolo porušené ust. § 107 ods. 1 SSP a z iných dôvodov potreba pojednávania nariadiť nevznikla.

11. O nároku na náhradu trov konania rozhodol správny súd tak, že žalobcovi, ktorý v konaní úspešný nebol, nárok na náhradu trov konania nepriznal, podľa § 167 ods. 1 SSP a contrario. Rovnako náhradu trov konania nepriznal ani žalovanému, podľa § 168 SSP a contrario.

## II.

Kasačná sťažnosť, vyjadrenia ku kasačnej sťažnosti

12. Proti právoplatnému rozsudku Krajského súdu v Žiline podal žalobca v postavení sťažovateľa (ďalej len „sťažovateľ“) dňa 12.12.2019 kasačnú sťažnosť podľa ust. § 438 SSP, ktorou sa domáhal zrušenia vyššie citovaného rozsudku Krajského súdu v Žiline a vrátenia veci na ďalšie konanie. Súčasne si uplatnil náhradu trov právneho zastúpenia.

13. V kasačnej sťažnosti uviedol, že podľa jeho právneho názoru žalovaný nepostupoval pri rozhodovaní vo veci v súlade s ustanoveniami zákona č. 327/2005 Z. z. a nevyhodnotil status sťažovateľa aj v intenciách ust. § 5b ods. 6 zákona č. 327/2005 Z. z. Keďže žalovaný takto nepostupoval, v jeho konaní sa vyskytla vada, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia. Sťažovateľ tvrdil, že pre posúdenie veci nie je relevantné či sa na sťažovateľ postupu a rozhodovania podľa § 5b ods. 6 cit.

zákona domáhal, keď v súlade s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru bolo povinnosťou žalovaného žiadosť sťažovateľa vyhodnotiť aj v intenciách uvedenej právnej úpravy.

14. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti zo dňa 13.01.2020 uviedol, že na preukázanie splnenia tohto sťažnostného bodu podľa § 440 ods. 1 písm. h/ SSP, teda odklon od ustálenej rozhodovacej praxe, nestačí len citovať jedno rozhodnutie kasačného súdu, ktoré je zhodou okolností v prospech sťažovateľa. Žalovanému nie je známe, že by sťažovateľom citované rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Sžo/4/2018 zo dňa 25.10.2018 bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu. Navyše, len z jedného citovaného rozhodnutia podľa názoru žalovaného nie je možné odvodiť či ide o ojedinelý, alebo častý prevažujúci, alebo ustálený právny názor.

15. Povinnosť nielen tvrdiť, ale aj preukázať to podľa názoru žalovaného zaťažuje sťažovateľa. Sťažovateľ preto musí v kasačnej sťažnosti presne uviesť, ktorý konkrétny judikát žalovaný, resp. krajský súd vo svojom rozhodnutí nerešpektoval.

16. Záverom žalovaný uvádza, že ani ustálená rozhodovacia prax nie je v slovenskom právnom poriadku dôvodom absolútnej a večnej nemennosti, k odklonu rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít môže pristúpiť aj súd nižšieho stupňa. Je však nevyhnutné, aby svoj odlišný právny názor argumentačne konfrontoval v odôvodnení rozhodnutia a dostatočne vysvetlil, prečo nebolo možné sa stotožniť s tým alebo oným judikátom.

17. Žalovaný navrhol kasačnému súdu, aby podanú kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol.

III.

Konanie na kasačnom súde

18. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný (ďalej aj „kasačný súd“) preskúmal rozsudok krajského súdu v medziach sťažnostných bodov (§ 438 ods. 2, § 445 ods. 1 písm. c/, ods. 2 SSP), pričom po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 442 ods. 1, § 443 ods. 1 SSP) a že ide o rozhodnutie, proti ktorému je kasačná sťažnosť prípustná (§ 439 ods. 1 SSP), vo veci v zmysle § 445 SSP nenariadil pojednávanie a po neverejnej porade senátu dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná.

19. Predmetom kasačnej sťažnosti bol rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 31S/136/2017 zo dňa 20.11.2019, ktorým Krajský súd v Žiline zamietol žalobu, ktorou sa sťažovateľ domáhal preskúmania a následne zrušenia rozhodnutia žalovaného - Centrum právnej pomoci, kancelária Žilina (KaZA/12029/2017 zo dňa 10.10.2017), ktorým žalovaný nepriznal nárok na poskytnutie právnej pomoci S. Z., trvale bytom S. X, O..

20. Z obsahu administratívneho spisu mal kasačný súd za preukázané, že sťažovateľ žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci, doručenej centru dňa 28.06.2017, požiadal Centrum právnej pomoci o poskytnutie právnej pomoci vo veci „Preskúmanie rozhodnutia Finančnej správy Slovenskej republiky č. 1100308/1/144753/2015, ktorá je vedená na Krajskom súde v Žiline pod sp. zn. 20S/96/2015“.

21. Ako dôvod žiadosti uviedol hmotnú núdzu.

22. Žalovaný po preskúmaní dokladov predložených žiadateľom spolu so spoločne posudzovanou osobou konštatoval, že žiadateľ nespĺňa podmienku materiálnej núdze, ktorá je nevyhnutným predpokladom priznania nároku na poskytovanie právnej pomoci, a preto mu nárok na poskytnutie právnej pomoci nepriznal.

IV

Právne predpisy, právne názory kasačného súdu

23. V správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom

fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. Každý kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde (§ 2 ods. 1, ods. 2 SSP).

24. Správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom (§ 6 ods. 1 SSP).

25. Úlohou správneho súdu pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu je posudzovať, či správny orgán vecne príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj procesnoprávnymi predpismi.

26. Podľa § 5b ods. 6 zákona č. 327/2005 Z. z., ak ide o vec hodnú osobitnej ochrany a potreby zabezpečenia prístupu k spravodlivosti, môže riaditeľ po predchádzajúcom stanovisku rady rozhodnúť o úhrade peňažných prostriedkov na účely poskytnutia právnej pomoci osobám, ktoré nespĺňajú podmienky na poskytnutie právnej pomoci podľa tohto zákona z prostriedkov centra.

27. V tejto súvislosti kasačný súd poukazuje aj na právne závery vyslovené v dôvodovej správe k zákonu č. 332/2011 Z. z., ktorý s účinnosťou počnúc dňom 1. januára 2012 doplnil zákon č. 327/2005 Z. z. o v danej veci dotknuté znenie § 5b a tým zaviedol práve mechanizmus možnosti poskytnutia právnej pomoci aj tým osobám, ktoré za splnenia stanovených podmienok by inak nespĺňali podmienky na poskytnutie právnej pomoci.

28. Z príslušnej dôvodovej správy vyplýva, že ustanovenie § 5b ods. 6 zákona č. 327/2005 Z. z. sa vzťahuje „na situácie, kedy je potrebné zabezpečiť prístup k spravodlivosti vo veciach, ktoré nepatria do pôsobnosti centra, ale je spoločensky žiaduce, aby existoval spôsob na zabezpečenie právnej pomoci aj v takýchto prípadoch (napr. únosy maloletých detí do krajín, v ktorých nie je možné právnu pomoc zabezpečiť na základe bilaterálnych alebo multilaterálnych zmlúv). Zavádza sa mechanizmus, ktorý umožní riaditeľovi centra rozhodnúť po vyjadrení Rady centra o uvoľnení a úhrade peňažných prostriedkov z rozpočtu centra na tento účel. Uvedený mechanizmus sa pritom uplatní napríklad v prípade, ak o poskytnutie právnej pomoci požiada právnická osoba alebo, ak takúto osobu na centrum odkáže súd.“

29. Z predmetnej konštatácie považuje kasačný súd za zrejmé, že zákonom č. 332/2011 Z. z. bola Centrámu právnej pomoci priznaná možnosť v prípadoch, ak ide o vec hodnú osobitnej ochrany a potreby zabezpečenia prístupu k spravodlivosti, poskytnúť právnu pomoc dokonca aj fyzickým osobám, nespĺňajúcim podmienku materiálnej núdze. Súčasne je však potrebné zdôrazniť, že posúdenie toho, čo sa v konkrétnom prípade považuje za vec hodnú osobitnej ochrany a potreby zabezpečenia prístupu k spravodlivosti, je ponechané na úvahe Rady centra a riaditeľa, ktorým sám zákonodarca v § 5b ods. 6 ponechal možnosť v rámci určitého tolerančného priestoru formulovať svoje závery autonómne.

30. Najvyšší súd Slovenskej republiky však v takýchto prípadoch zastáva názor, že tiež v prípade „zákonnej výnimky“ reprezentovanej možnosťou poskytnúť právnu pomoc podľa ustanovenia § 5b ods. 6 zákona o poskytovaní právnej pomoci, musí byť s cieľom vyhnúť sa akejkoľvek ľubovôli a tiež v záujme dosiahnutia vydávania preskúmateľných rozhodnutí rozhodnutie žalovaného aspoň v minimálnej miere odôvodnené. Žiadateľ o poskytnutie právnej pomoci má zákonné právo poznať dôvod, pre ktorý mu bola odopretá bezplatná, resp. takmer bezplatná právna pomoc, pričom bez náležitého odôvodnenia je rozhodnutie správneho orgánu nepreskúmateľné. Predmetné nedostatky sa týkajú aj rozhodnutia

žalovaného.

31. Po preštudovaní administratívneho spisu, rozhodnutia žalovaného a napadnutého rozsudku krajského súdu kasačný súd dospel k záveru, že žalovaný ani samotný krajský súd nepochybne neskúmali či v danom prípade nie je možné aplikovať ust. § 5b ods. 6 zákona. Krajský súd v napadnutom rozsudku výslovne konštatuje, že nebolo povinnosťou žalovaného zaoberať sa preskúmaním splnenia podmienok v zmysle predmetného ustanovenia pre poskytnutie právnej pomoci u kasačného sťažovateľa a tým zabezpečeniu prístupu k spravodlivosti v intenciách dotknutého ustanovenia. Napriek skutočnosti, že krajský súd mal preukázateľne vedomosť o existencii rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorom bola súdu prvého stupňa a žalovanému vytknutá vada rozhodnutia, spočívajúca v absencii posúdenia žiadosti žiadateľa o právnu pomoc aj z dôvodu podľa § 5 ods. 6 zák. č. 327/2005 Z. z., nepovažoval predmetný postup z hľadísk na preskúmanie žiadosti za kogentný (kasačný súd k rovnakému záveru dospel aj v rozhodnutí sp. zn. 6Sžk/20/2020 zo dňa 10. septembra 2020). Navyše, s predmetným rozhodnutím najvyššieho súdu a 6Sžk/4/2020 zo dňa 04.11.2020 vyslovil nesúhlas.

32. S poukazom na uvedené kasačný súd podľa § 462 ods. 2 SSP rozhodnutie krajského súdu zmenil tak, že zrušil rozhodnutie žalovaného a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

33. V ďalšom konaní bude žalovaný viazaný právnym názorom kasačného súdu vysloveným v tomto rozsudku (§ 469 SSP), pokračovať v konaní vo vyššie načrtnutej línii, t. j. vyhodnotí právny názor sťažovateľa s ohľadom na možnú aplikáciu ust. § 5b ods. 6 cit. zákona, pričom správnu úvahu o možnosti či nemožnosti jeho aplikácie v danej veci náležite odôvodní.

34. O trovách konania rozhodol najvyšší súd podľa § 467 ods. 2 SSP v spojení s § 467 ods. 1, § 167 ods. 1 a § 175 ods. 1 SSP tak, že kasačnému sťažovateľovi, ktorý v konaní dosiahol úspech, priznal nárok na náhradu trov konania na krajskom súde a kasačnom súde. O výške náhrady trov konania rozhodne správny súd po právoplatnosti rozsudku, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 175 ods. 2 SSP).

35. Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v pomere hlasov 3:0.

#### **Poučenie:**

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.